

Centraal Planbureau

CPB Notitie | 6 oktober 2015

CPB-analyse van voorstellen vermogensbelasting

Uitgevoerd op verzoek van de SP

CPB Notitie

Aan: Tweede Kamerfractie SP

Centraal Planbureau

Van Stolkweg 14
Postbus 80510
2508 GM Den Haag

T (070)3383 380
I www.cpb.nl

Contactpersoon

Arjan Lejour, Arjen Quist

Datum: 6 oktober 2015

Betreft: CPB-analyse van voorstellen vermogensbelasting

1 Inleiding

Op verzoek van de Tweede Kamerfractie van de SP zijn de budgettaire effecten bepaald van een aantal varianten van de vermogensbelasting en vermogenswinstbelasting. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het CPB-model MIMOSI en de achterliggende IPO-gegevens van het CBS.¹ Deze notitie bespreekt eerst de onderdelen van de variant, en vervolgens de gesimuleerde effecten.

2 De varianten

- Vermogenswinstbelasting. In plaats van de huidige vermogensrendementsheffing (VRH) in box 3 van de LB/IB wordt een vermogenswinstbelasting ingevoerd. Deze heeft een heffingskorting van 200 euro per persoon en een tarief van 40% over het werkelijk genoten rendement op vermogen, inclusief niet-gerealiseerde (i.e. niet-afgerekende) vermogenswinst. De rente op schulden mag hier van worden afgetrokken. Er is in de berekening geen doorwerking naar toeslagen verondersteld. De huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget blijven ongewijzigd.
- Naast een vermogenswinstbelasting wordt een vermogensbelasting ingevoerd met verschillende tarieven. Er is een tarief van 1% vanaf 1 mln euro en 2% vanaf 2 mln euro. Dit is een klassieke schijvenvariant, waarbij het hogere belastingtarief alleen geldt voor het extra vermogen boven een schijfgrens.
- Bij de vermogensbelasting wordt alleen de waarde van de eigen woning minus de hypotheekschuld meegenomen, als dit meer dan 0,5 mln euro is. In die gevallen is

¹ Romijn, Goes, Dekker, Gielen en Van Es, 2006, [MIMOSI: microsimulatiemodel voor belastingen, sociale zekerheid, loonkosten en koopkracht](#), CPB Document 161.

de grondslag voor de eigen woning de woz-waarde min de hypotheekschuld min 0,5 mln euro. Bij de vermogenswinstbelasting is de waarde van het eigen huis geen onderdeel van de belastinggrondslag.

3 De uitkomsten

In het model MIMOSI maken we gebruik van de CBS-data uit het Inkomenspanelonderzoek (IPO), jaar 2010. Dit is een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking. Recent bleek dat grote huishoudvermogens oververtegenwoordigd zijn in de IPO-data. De data zijn herwogen voor de box 3-varianten om voor de oververtegenwoordiging van de huishoudvermogens boven 1 mln euro te corrigeren. Alle uitkomsten worden gepresenteerd voor het jaar 2016. Hierbij moet wel aangetekend worden dat de prognoses over de toename van het vermogen en de verdeling daarvan met de nodige onzekerheden zijn omgeven. De uitkomsten zijn ex-ante berekeningen, wat betekent dat gedragseffecten niet zijn meegenomen.²

De vermogenswinstbelasting

We gaan uit van een langjarig rendement van 4,2 procent. Dat is gebaseerd op rendementsgegevens tussen 1990 en 2012 en een weging over de verschillende vermogensbestandsdelen.³ Dit gemiddelde rendement is een benadering; bij een vermogenswinstbelasting wordt uiteindelijk de vermogenswinst per huishouden bepaald. Die is afhankelijk van de samenstelling van het vermogen en de individuele rendementen die daarop worden behaald.

Het tarief van 40% is een stuk hoger dan het huidige VRH-tarief van 30%, de voorgestelde heffingskorting van 200 euro leidt tot een ruimere belastinggrondslag bij hogere rendementen dan nu het geval is met de heffingsvrije grens van ongeveer 21.000 euro persoon.⁴ Niet alleen wordt het belastbaar box-3-inkomen groter, maar er vallen ook veel meer huishoudvermogens onder de vermogenswinstbelasting.

Volgens onze inschattingen is de ex-ante opbrengst in 2016 bijna 2,8 mld euro hoger dan de huidige VRH. Dat is fors hoger dan de ex-ante opbrengst van 1,2 mld in de laatste *Keuzes in Kaart* uit 2012 (in dit getal is geen rekening gehouden met een kapitaalvlucht van destijds 20%). De belangrijkste reden is dat deze maatregel in *Keuzes in Kaart* is geëvalueerd op basis van macrodata en gemiddelde vermogens bij gebrek aan goede data over de vermogensverdeling. Daardoor kon in het verleden

² Bij een integrale doorrekening – zoals in *Keuzes in Kaart* – wordt wel rekening gehouden met een weglek van een substantieel deel van de opbrengsten door gedragseffecten, zoals kapitaalvlucht.

³ Zie Floor, Groot, Lejour, 2015, [Het financieel vermogen in box-3: verdeling en belasting](#), CPB Achtergronddocument.

⁴ Rekening houdend met het tarief van 40% en een rendement van 4,2% correspondeert de 200 euro heffingskorting met een heffingsvrij vermogen van 12.000 euro. Bij hele lage rendementen correspondeert de heffingskorting met een veel hoger heffingsvrij vermogen.

onvoldoende rekening worden gehouden met de scheefheid van de vermogens.⁵ Het CPB heeft nu betere databestanden met de vermogens van individuele huishoudens beschikbaar. Een tweede reden is dat het veronderstelde rendement van 4,2% iets hoger is dan de 4% die tijdens *Keuzes in Kaart* verondersteld is. Dat betekent ook dat meer huishoudens de vermogenswinstbelasting betalen na aftrek van de heffingskorting van 200 euro.⁶

De langjarige rendementen zijn een stuk hoger dan de huidige rendementen en die van de afgelopen jaren (zie ook de analyse in *CEP 2015*, hoofdstuk 1.2). Tussen 2006 en 2011 was het gemiddelde rendement ongeveer 1,4%, ook dit gemiddelde is een benadering voor een echte vermogenswinstbelasting.⁷ Het rendement voor de vermogende huishoudens is dan lager en er zijn ook veel minder huishoudens die vermogenswinstbelasting betalen, omdat het rendement lager is dan de heffingskorting van 200 euro. De ex-ante opbrengst is in dat geval 3,0 mld euro lager dan de huidige opbrengst van de VRH.

De vermogensbelasting

De vermogensbelasting van 1% voor huishoudvermogens boven 1 mln euro levert ex ante ongeveer 0,9 mld euro op. Een 1% punt hogere heffing voor de huishoudvermogens boven 2 mln euro, levert ongeveer 0,5 mld. euro op. De gecumuleerde opbrengst is 1,4 mld (zonder gedragseffecten).

Tabel 3.1 Ex-ante opbrengst varianten vermogensbelasting in 2016

Variant	Beschrijving	Opbrengst (mld euro)
a	1% vanaf 1 mln euro vermogen	0,9
b t.o.v. a	2% vanaf 2 mln euro vermogen	0,5
Totaal (a en b)		1,4

⁵ Daardoor werd aan te veel huishoudens de (volledige) heffingskorting toegekend, hetgeen een negatief effect op de opbrengst heeft.

⁶ Daarnaast is het basisjaar veranderd. Dat heeft ook gevolgen voor de opbrengst.

⁷ Zie voetnoot 3.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (070) 3383 380

info@cpb.nl | www.cpb.nl

Oktober 2015